

Månedsoversigt over plantesygdomme.

322. — Oktober 1951.

Der blev for oktober måned modtaget beretninger fra 73 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 474 forespørgsler.

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Spiringsfusariose synes ikke at have været af betydning for vintersæden; af i alt 40 beretninger meldes blot i 6 om betydningsløse angreb.

Sent sået vintersæd, og navnlig hvede, spirede under de tørre vejrforhold i oktober ofte dårligt (Aage Madsen, Store Heddinge); hvede, der havde stået i sække i ca. 3 uger, spirede ikke tilfredsstillende (H. Agergaard, Askov).

BÆLGPLANTER.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) nåede ingen udbredelse af betydning i oktober, fordi måneden var meget tør, og markerne blev græsset stærkt hele måneden.

Stængelsvamp (*Colletotrichum trifolii*) blev konstateret med ret stærkt angreb hos 4 indsendte lucerneprøver. Svampen synes at skulle få større udbredelse og betydning end først antaget. Billede og beskrivelse findes i månedsoversigt nr. 314, sept. 1950, s. 105—106.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) fandtes hos to indsendte lucerneprøver.

BEDEROER.

Borbrist (torfforrådelse) kunne iagttages i mange marker, og angrebene var hyppigst svage. Af i alt 43 beretninger skrives i 10 om ubetydelige angreb, i 18 om sjældne (i 12 om svage og i 6 om stærke) samt i 15 om almindelige angreb (i 10 om svage og i 5 om stærke). Fra et par steder foreligger iagttagelser om, at tidlig aftopning synes at fremme angrebet, og herom skrives fra Aarslev forsøgsstation: „En del planter stod før optagningen med nedvisnede eller helt sorte hjertesked og i mange tilfælde med ret stærkt angrebene marvuhule. Formentlig er det følgerne af bormangel, men også bedeskimmel har dog forekommet. I forsøg med 2 gange aftopning fandtes 5 % planter med ovennævnte bormangelsymptomer i de 2 gange aftoppede parceller, derimod kun 0,5 % i de 1 gang aftoppede. Det kunne således se ud til, at den ekstra topsætning har understreget mangelsymptomerne“ (Asger Larsen).

Virus-gulsot blev iagttaget i stiklingroer, der lå 300—400 m fra stærkt gulsottig sukkerroemark. Fra Aarslev foreligger iagttagelse om stærk gulsot i tidligt aftoppede roer: „I forsøg med 2 gange aftopning fandtes i det 2 gange aftoppede forsøgsled kun 15 % sunde planter mod 50 % i det 1 gang aftoppede. Aftopningen har således medvirket til viruset's spredning“ (Asger Larsen).

Rodhalsgalle (*Bacterium tumefaciens*) blev konstateret hos enkelte roer og i adskillige marker; i et enkelt tilfælde var svulsten meget stor og vejede fem gange så meget som selve roelegemet (Ernst R. Nielsen, Karise).

Violet rodfiltsvamp (*Helicobasidium purpureum*) blev iagttaget i adskillige marker og med svage angreb (A. Juel-Nielsen, Rønne).

Bederust (*Uromyces betae*) fandtes endnu med stærke angreb sidst i måneden.

KÅLROER, KÅL, o. a. KORSBLOMSTREDE.

Borbrist (marmorering) synes at være iagttaget hyppigt; af i alt 38 beretninger skrives i 14 om sjældne og i 10 om almindelige angreb, og angrebene blev tiest vurderet som svage. Det fremgår af adskillige beretninger, at der spores en ret stor interesse for tilførsel af borax, og at man ikke altid er i stand til at bedømme borbristens omfang og styrke, fordi dennes kendetegn skal ses ved gennemskæring af roerne. Dette viser, at man bør overveje mulighederne for en særlig undersøgelse af kålroerne, f. eks. under optagning af disse. Thi kun derved bliver man i stand til at skønne over de forskellige årsager til et muligt stort tab under opbevaring.

Kålroe-mosaiksyge nævnes i enkelte beretninger, men denne sygdom synes endnu ikke at blive underkastet almindelig iagttagelse og vurdering, hvilket er uheldigt; thi i mange tilfælde kan den være hovedårsagen til mislykkede roer, og på et sent tidspunkt af væksten, hvor den slags roer ofte har få eller meget ødelagte blade, er mosaiksygens kendetegn undertiden vanskelige at faa øje på.

Bakteriose synes at være almindelig i mange egne og undertiden med stærk ødelæggelse, og både hos kålroer og turnips. Der skrives, at bakteriose er hyppig som følgesygdom, f. eks. ved angreb af krusesygegalmyg; men også andre sygdomme, f. eks. kålroe-mosaiksyge går utvivlsomt ofte forud for bakteriose.

Kålbrotksvamp (*Plasmodiophora brassicae*). Angrebene synes ikke at være særlig stærke, omend de i mange egne er almindelige; at svampens smitstof er til stede i jorden ses af følgende: „Ved en fejlekspedition af roefrø blev der til nogle avlere leveret bangholm i stedet for wilhelmsburger, hvilket gav en opblussen af kålbrotksvamp“ (H. Olesen, Brønderslev). Det samme erfares ved rapsdyrkning: „Man finder svampen i de fleste kålroe- og turnipsmarker, men det er kun svage angreb, som ikke spiller nogen rolle for udbytte og holdbarhed. Jeg har dog set en rapsmark, hvor udbyttet var gået stærkt ned på grund af ondartet angreb af kålbrot. Der var kålroer i marken for 2 år siden“ (R. Sørensen, Fjerritslev) og „bemærket stærkt angreb i raps, ellers uden betydning“ (N. Engvang Hansen, Allingaabro). Selv svage angreb er i stand til at forsyne jorden med betydelige mængder af smitstof, og hvor der da dyrkes meget modtagelige planter som raps, risikerer man et stærkt angreb hos denne og dermed forøelse af smitstoffet. Det bliver ikke let at dyrke både raps og kålroer i et almindeligt sædskifte uden derved at øge mængden af smitstof meget stærkt; og ved rapsdyrkning fjernes intet smitstof fra marken.

KARTOFLER.

Genvækst og hudrevner var næppe almindelige. Der skrives dog i enkelte beretninger om stor udbredelse af disse foreteelser: „Genvækst på knoldene var i år meget almindelig på de mest sildige sorter, Tylstrup, Odin m. fl. Gengroningen var sket på et tidligt tidspunkt og var værst på de tørre partier i marken, og i gødningsforsøgene værre på ikke staldgødet end på staldgødede afdelinger“ (Aage Bach, Tylstrup forsøgsstation); „genvækst i form af udvækster ikke almindelig. Genvækst i form af dybt revnede knolde ualmindeligt hyppigt forekommende i sildige sorter — forøvrigt også ofte i Bintje. I flere partier af sorten Richters har over halvparten af knoldene dybe revner. Flossethed eller „marmoreret“ hud følger alle de tørre strøg, hvor der var lovlig tørt sidst i juli“ (P. Trosborg, Brande); „ret almindelig, 15—20 % med vækstrevner. Hvor disse ikke findes, er kartoflerne små“ (J. J. Jakobsen, Grindsted); „Robusta har været slem til at gro igen. I mindre grad gælder det samme Deodara“ (N. Engvang Hansen, Allingaabro).

Vi gør opmærksom på, at der i meddelelse nr. 2 fra kartoffelavlernes

Bintje med dybe revner, der kan skyldes tørke og derfor ujævn vækst samt stød ved optagning med maskine og under sortering.

maskinudvalg findes et afsnit om maskinernes beskadigelse af kartoflerne, og på siderne 20 og 21 findes tre fortræffelige billeder af maskinskadede knolde.

Indvendige rustpletter iagttoges ikke hyppigt. Det er muligt, at en særlig undersøgelse under optagning og med gennemskæring af et vist antal knolde ville give et noget andet billede af denne foreteelses udbredelse end det, som man hidtil har slået sig til ro med.

Varmeskade i kulerne synes indtil nu at være af meget lille betydning, af i alt 33 beretninger skrives i 24 om intet eller ubetydeligt angreb. Det tørre vejr i oktober var gunstigt for opbevaring: „De fleste kartofler er rene og tørt kulede i år“ (P. Trosborg, Brande); „kartoflerne, der sorteres for tiden, er meget pæne, rene og tørre“ (A. Toft Andersen, Vinderup) og „kartoflernes sundhedstilstand er særdeles god“ (H. Agergaard, Askov).

Vådforrådnelse (bakteriose) synes ikke at have stor udbredelse, selvom der i enkelte beretninger skrives om stærk forrådnelse, hvor marken er særlig våd, og hvor kartoflerne ligefrem har stået under vand i kort tid.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Tørforrådnelse hos knolde af sildige sorter synes at have været ret almindelig, og angrebene var svage; af i alt 36 beretninger skrives i 6 om ubetydelige angreb, i 12 om sjældne (i 5 om svage og i 7 om stærke) samt i 18 om almindelige angreb (i 14 om svage og i 4 om stærke). „Ubetydelig på sildige sorter, men ret stærke angreb på Bintje på den let vandgennemtrængelige højmoesjord i

samme mark" (B. Vendelboe, Fossevangen); „der er kun 1—2 % af knoldene angrebet selv hos sorter med stærke skimmelangreb på toppen. Vejret var tørt, og kartoflerne tørre og pæne ved optagningen" (Aage Bach, Tylstrup forsøgsstation); „ikke nævneværdigt i Alpha og Dianella som der findes flest af her på egnen" (A. Toft Andersen, Vinderup); „forekommer i de fleste kartoffelpartier, dog oftest kun med få 0/100 eller 1—2 %" (P. Trosborg, Brande); „meget stor forskel på angreb fra ejendom til ejendom, enkelte steder uden betydning, andre steder meget stærke angreb. Sygdommen har dog ikke generet eksporten meget, da de angrebne knolde i almindelighed går i forrådnelse, så de er nemmere at sortere fra" (J. J. Jakobsen, Grindsted); „hvor der ikke er sprøjtet, har kartoflerne været udsat for stærke skimmelangreb" (N. Engvang Hansen, Allingaabro); „tørforrådnelsen er almindeligvis ikke så voldsom på de sildige sorter" (N. A. Drewsen, Tørsbøl); „ikke så slemt som i tidlige sorter" (H. E. Jensen, Hillerød).

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*) var næppe særlig stærk hos sildige sorter, og den iagttoges som sædvanlig mest på jorder med høje reaktionstal. Angrebene beskrives som af samme styrke og omfang som i 1950. Dette kan skyldes, at kartoflerne i de fleste egne har haft en nogenlunde jævn vækst hele sommeren, idet stærke skurvangreb er hyppigst i år, hvor væksten standser i tørkeperioder.

Pulverskurv (*Spongospora subterranea*) synes at skulle blive mere almindelig end i tidligere år: „Navnlig på kolde jorder" (P. Trosborg, Brande); „det synes som om den er almindelig" (A. Madsen, Borris) og „jo, næsten alle kartoffelpartier er mere eller mindre befængt med pulverskurv" (Arne Anthonsen, Give).

Swampen *Phoma tuberosa* fandtes på knolde modtaget fra C. J. Henriksen, Herning. Knoldangrebet ligner skuffende tørforrådnelse forårsaget af kartoffelskimmel, men pletterne er mere sortladne og ikke blygrå som ved skimmel, og brunfarvning af knoldens kød er ganske svag og strækker sig ikke ind i kødet som ved skimmel. En nærmere beskrivelse af svampen og dens angreb ventes offentliggjort i løbet af vinteren.

HANS R. HANSEN.

SYGDOMME PÅ HAVEBRUGSPLANTER.

Besvarelse af 24 af de udsendte skemaer har givet nedenstående resultat:

	Intet ell. ubet.	Sjældne svage	Sjældne stærke	Alm. svage	Alm. stærke
Æbleskurv			3	14	10
Pæreskurv	2	3	2	9	8
„Negeræbler“ på lageret	5	5	1	6	1
Priksyge	6	9	5	4	1
Glasæbler	8	6	1	2	
Kikkertæbler	13	5			
„Sten“ i pærer	6	8	3	2	

Smårevner i æbler, et fænomen, der er omtalt i månedsoversigterne for juli og august i år side 61 og 90, er stærkt udbredt, især på Pederstrup og Belle de Boskoop, f. eks. var 2 tons ud af en høst på 24 tons Belle de Boskoop angrebne i en nordsjællandsk Frugtplantage. Det var først efter nedplukningen, at man var blevet rigtig klar over, hvor galt det var, og sådan er det også gået andre steder. Som tidligere nævnt er bormangel mistænkt som årsag, se også Erhvervsfrugtavleren nr. 12, 17. årg. og nr. 1 og 2, 18. årg. alle fra 1951, og der tales mere og mere om bormangels andel i „smårevner“. Derfor bør der, hvor der er mulighed herfor, anlægges forsøg med boraxudstrøning eller sprøjtning med bor. Man må imidlertid stadig tænke på, om ikke også andre årsager kan have skylden eller i det mindste være medvirkende, og man skal undlade at give borax i almindelighed i større udstrækning, før spørgsmålet er nærmere opklaret, idet borax kan have en forringende virkning på æblernes holdbarhed.

Store revner findes ikke så sjældent på frugterne i år, det er sikkert i mange tilfælde en følge af skurvangreb eller den megen regn, men der er nok også tilfælde, hvor de står i forbindelse med „smårevner“.

Sprøjteskade er der ualmindelig meget af i år, især på æbler, men også på pærer. Svovl- og kviksolvmidler har givet megen skrubben hud på æblerne; se om bladfald efter sprøjtning med kviksolvholdige midler i månedsoversigterne for juli og august i år side 62 og 90. Kobberholdige midler, såvel bordeauxvædske som specialmidler, har efterladt ophøjede rødbrune pletter på æblehuden og har bevirket bladfald. Bonne Louise-pærer har på huden fået mange sorte, ofte sammenflydende pletter, så huden er blevet hård og tyk efter sprøjtning med $\frac{1}{2}$ % hvid bordeauxvædske, noget den ikke plejer at blive. Derimod har pærer tålt svovlmidler godt i år. Fra Varde-Esbjergegnen meddeles, at Bramley har skrubben hud ved blomsten, hvor der er anvendt bordeauxvædske (M. Sørensen). I Salling er set, at et kobberoxypræparat, der i fjor virkede godt, i år har bevirket, at Graasten, der blev sprøjtet, da frugterne var store, har taget skade såvel på disse som på bladene. På Cox's Orange var det derimod næsten kun bladene, der tog skade (G. Ejning).

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) er i betydelig grad standset af det gode vejr, omend den megen dug har begunstiget den noget. Følgende indberetning fra Erhvervsplantninger i Jylland har nok almen gyldighed: „Stort set ingen ændring i billedet — det store angreb af senskurv, der var ved at komme i gang, udeblev dog i nogen grad, da det gode vejr satte ind. Der er mange frugtpartier med meget skurvet frugt, men der er også mange, hvor der næsten eller slet ingen ting er“ (Hans Chr. Madsen). Hertil må dog nok føjes, at der gennemgående er mere skurv i privathaver end i plantagerne, og faren for senskurv og lagerskurv er derfor større.

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) forholder sig stort set som æbleskurv; fra nogle steder meddeles det dog, at den er værre end æbleskurv.

Gul monilia (*Monilia fructigena*) findes i form af „negeræbler“ rundt omkring på lagrene, men gennemgående ikke i større antal, og næppe så meget som man kunne have ventet efter den megen skurv. Fra Sorø Amt skrives: „Negeræbler er ret almindelige på lageret, men hvor der under nedplukningen frasorteres, så at al beskadiget frugt ikke slæbes på lager, ses sjældent negeræbler. Æbler angrebet af syrehvepsens larver synes at holde sig godt, næsten lige så godt som fejlfri frugt“ (Ejner Christensen).

Sodpletter (*Gloeodes pomigena*) er langt fra så almindelige som i fjor.

Priksyge er fundet adskillige steder, men som helhed er der ikke meget af den.

Glasæbler er heller ikke almindelige, der skrives dog fra Silkeborg, at dette fænomen er særlig ondartet i Høve Reinetter i overstorrelse (Arne Pallesen), og fra Kolding hedder det: „Der er fundet bemærkelsesværdig mange glasæbler i år, særlig på tidlige sorter som Guldborg og Rød Ananas, hvor frugten ved hjælp af hormoner kom til at sidde længere på træerne end sædvanligt“ (Erik Lind).

Kikkertæbler er kun set i ganske enkelte tilfælde.

„Sten i pærer“ synes også gennemgående at være godartede i år; fra Aalborg Amt skrives dog, at skaden er mere udbredt, end den plejer at være (Jørgen Jørgensen), og fra Lolland at den især er slem i et parti Bonne Louise, og der findes også noget i Dobbelt Philip og Grev Moltke. Ved Jelling er der iagttaget sten i Dobbelt Philip, Tongres, Grev Moltke og Hasselpærer (K. M. Hove). Ved frugtkontrol i Holbæk Amt er der fundet sten i Charneu, men ellers er der ikke set meget hertil (Henrik Nielsen).

Dårlig skal på valnødder er set hyppigere end normalt. I nogle tilfælde er der en pæn skal over det hele med undtagelse af to større eller mindre partier ved den spidse ende af skallen, hvor der er et hul på hver side, i andre tilfælde er skallen på hele denne ende af nødden meget dårligt udviklet, den er tynd og indskrumpen. Det er ikke let at påvise årsagen hertil, der er nok flere faktorer, der spiller med ind, dels det stærke angreb, der mange steder har været, af *Marssonina juglandis*, både på bladene og på de grønne skaller, og dels dårlige vækstforhold, og endelig

spiller arvelige anlæg sikkert en meget stor rolle. Da de fleste ældre valnødtræer er frøplanter, er der store muligheder for forskel i evnen til at danne en fast skål og opnå en god udvikling.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Gåsebillelarver (*Phyllopertha horticola*). I 7 af 14 indberetninger omtales angreb af vekslende styrke i vintersæd. I de resterende 7 bemærkes, at angreb ikke er set. Fra Frederikshavn skrives: „Lettere angreb i mange rugmarker. I et forsøg — lavet nu i efteråret — har behandling af kornet med „Smeldtox“ (et hexaklorpræparat) fuldstændig kunnet standse angrebet“ (Georg Foldager). Ved Brønderslev har larverne i et par tilfælde raseret rugen så stærkt, at omsåning til foråret er nødvendig (H. Olesen). Fra Hobro: „Vel sjældent har gåsebillelarverne forårsaget så stor skade i vintersæden som i dette efterår, ingen marker er gået helt fri, og mange er blevet meget stærkt udtyndet“ (Poul Olsen). Fra Horsensegnen og Vestfyn er konstateret enkelte stærke angreb (Aksel Nielsen og B. Kjærbøll). Fra Nordsjælland skriver H. E. Jensen: „Ret almindeligt med slemme pletter i vintersædsmarkerne. Larverne findes nu i en dybde på 20—25 cm, så angrebet er sandsynligvis overstået nu.“

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Der er kun indkommet klager over angreb i vintersæden fra Jylland. Fra Sindal skrives: „Jeg har konstateret adskillige tilfælde, hvor larverne har angrebet de nysåede rugmarker — og tyndet godt ud i dem. Der findes masser af larver, og vi kan ganske givet regne med overordentlig stærke angreb til foråret“ (Martin Christensen). A. Toft Andersen, Vinderup, rapporterer ret omfattende angreb i rug og hvede efter græs. „I et par hvedemarkers er iagttaget ret ondartede angreb, og en mængde ret velvoksne larver var at finde“ (L. Haaen Nielsen, Videbæk).

Fritfluelarver (*Oscinis frit*) har kun i et enkelt tilfælde ved Ulstrup forårsaget alvorlig skade i rug efter havre (H. P. Nielsen).

Agersnegle (*Agriolimax agrestis*) udtyndede en rugmark stærkt ved Ulstrup (H. P. Nielsen).

BEDEROER.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

KÅLROER, KÅL o. a. KORSBLOMSTREDE.

Smålderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Om angreb på kålroer modtoges 23 beretninger. 6 af disse melder om stærke angreb og ondartet halsråd, medens de øvrige beretninger karakteriserer angrebene som ret milde og fremhæver, at halsråd ikke har fået den betydning, som man havde kunnet vente. Fra Skælskøregnen skrives: „Alm. stærke angreb de fleste steder“ (H. Wraae-Jensen). Fra Skærbæk: „I hver eneste mark med wilhelmsburger hæger denne sygdom. Den kan også findes i bangholm, men ikke nær så slemt“ (V. Johnsen). Fra Statens Marskforsøg: „En del angrebne kålroer, men ved optagningen fandtes kun ganske enkelte med halsråd, så angrebet må vel betegnes som svagt“ (C. M. Kjellerup). Fra Askov: „Sårene fra halsråd, som har været stærkt udbredt, heledes på så godt som alle roerne i månedens løb. Nu sidst på måneden fandtes der kun enkelte roer med åbne sår“ (H. Agergaard). Fra Hjerm-Ginding: „Der har i år været usædvanlig megen halsforrådnelse i kålroer, som måske krusesygen har banet vej for“ (A. Toft Andersen). Fra Hobro: „De ellers ret svage angreb af krusesygegalmyggen, som er set sommeren igennem, har forårsaget større skade end først antaget. Halsråddet er i mange marker stærkt udbredt, og ingen marker er gået helt fri“ (Poul Olsen). Fra Han Herred: „Ret udbredt, men forrådnelsen i halsen synes ikke at være så slem som sædvanlig. Det tørre vejr i den sidste måned har sikkert haft en heldig virkning“ (R. Sørensen). Fra Morsø: „Ikke særlig slemt med krusesyge i år. De ondartede angreb af halsforrådnelse i august—september er delvis gået i stå, antagelig som følge af torken“ (Engelhart Jensen).

Kålfluelarver (*Chortophila brassicae* og *Ch. floralis*) har uden sammenligning været landbrugets værste skadedyr i denne måned. Rapporterne om angreb kommer alle fra Jylland, og i 20 af 27 omtales stærke til totalt ødelæggende angreb. Ved gennemgang af indberetternes beskrivelser af angrebene er det påfaldende, hvor stærke vendinger de ofte bruger; man støder på udtryk som „katastrofe“, „misvækst“ og „en svøbe for kålroeavlens“. Som illustration for, hvor alvorlig situationen er mange steder, kan følgende beretninger citeres: „Mange marker på de lettere jorder er meget stærkt angrebet. Det er næsten ved at være en katastrofe for de pågældende landmænd“ (Martin Christensen, Sindal). „Ganske ødelæggende angreb, — man finder ingen mark uden angreb — i en del marker kan overhovedet ikke findes en plante uden angreb. — De er en svøbe i kålroeavlens“ (H. Olesen, Brønderslev). „Almindelige og stærke angreb, der er lettest at iagttage i bangholm, mindre i wilhelmsburger“ (B. Vendelboe, Fossevangen, Tylstrup). „Mange kålroemark er slemt medtagne som følge af angreb af kålfluelarver, enkelte marker endog så ødelæggende, at roerne må sorteres, før de

bruges som foder til kreaturerne. Udbyttet af kålroemarkerne bliver ikke så stort som tidligere antaget, og kvaliteten er stærkt forringet" (Poul Olsen, Hobro). „På den lette sandjord har der i dette efterår været et usædvanligt stærkt angreb mange steder. Det er ikke ualmindeligt, at udbyttet på flere tdr. ld. er blevet reduceret til den rene misvækst" (N. J. Nielsen, Herning). „De fleste marker er angrebet, og i mange er op til 90 % ødelagt af larver og det efterfølgende bakterieangreb" (C. J. Henriksen, Herning). „I mange marker er næsten alle roer helt bortrødne, og andre steder kun 5—6 % rådne roer, men næsten alle roer er angrebne. Angrebet udpræget egnsbestemt — roestammerne angribes tilsyneladende lige stærkt" (P. Trosborg, Brande). „Meget stærke angreb — flere marker totalt ødelagt (antagelig 50 % af kålroerne ødelagt)" (J. J. Jakobsen, Grindsted). „På mange arealer omkring Tilskov-Vorslunde og Sdr. Omme er kålfluelarverne en katastrofe; enkelte landmænd anslår deres avl af kålroer til $\frac{1}{3}$ af normal høst. Dag efter dag bliver man spurgt om middel mod larverne, men noget rigtigt positivt kan man ikke tilråde. Der er mange, der efter 2 års mislykket avl af kålroer vil forsøge med mange flere bederoer til næste år" (Arne Anthonsen, Give). En optælling i wilhelmsburger og bangholm fra hver sin mark på forsøgsstationen ved Tylstrup (Aa. Bach) gav følgende tal:

	let angrebet	stærkt angrebet
Wilhelmsburger	61 %	33 %
Bangholm	64 %	32 %

I Nordsjælland var det almindeligt at finde stærke angreb i peberrod (C. T. L. Worm).

KARTOFLER.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPANTER.

FRUGTTRÆR OG FRUGTBUSKE.

Syre hvepsen (*Ametastegia glabrata*). Kun i 3 af de 8 indkomne beretninger meldes om stærke angreb. Fra Sorø skrives således: „Meget udbredt. Skadevirkningen stor" (E. Christensen). Fra Jylland: „Kan findes på de sædvanlige lokaliteter, dog synes angrebet i år at være svagere end sidste år. I en mindre, yngre plantage, hvor der både i 1949 og 1950 var kraftige angreb, blev der i første halvdel af august sprøjtet med $\frac{1}{2}$ %

Midol 100, dels på træerne, dels på jorden omkring stammerne. Resultatet var meget tilfredsstillende" (H. Chr. Madsen). Fra Holbæk Amt: „Kun få angrebne frugter i år" (Henrik Nielsen).

Rønnebærmøl (*Argyresthia conjugella*). Fra Silkeborgegnen skrives: „I en mindre frugtplantage var Dumelow angrebet med ca. 50 % af alle frugterne. Bramley, som stod imellem, var slet ikke angrebet. Pigeon var også angrebet, men kun i mindre grad" (A. Pallesen). Fra Hjørring Amt: „Det har vist sig (bl. a. ved lokale planteavlstillinger), at der på mange lokaliteter her på egnen har været svære angreb af rønnebærmøl. Gennemgående er der vistnok færre rønnebær end sædvanligt. I 1949 var angrebene helt ødelæggende her" (F. Olesen).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Der er kun indløbet 11 beretninger, der gennemgående bedømmer angrebene mildt. Fra Holbæk Amt skrives: „Ikke af stor betydning, selvom angreb findes næsten overalt" (Henrik Nielsen). Fra Svendborg Amt: „Er begyndt at betyde noget i plantager, hvor den før har været uden betydning. Vi skal nok til at bruge 2—3 gange blyarsenat efter blomstringen som i gamle dage" (Sture Cederberg). Fra Blangstedgaard: „Svage angreb kan konstateres overalt i plantningen. Ikke af særlig betydning, men vel nok det skadedyr, der har sat sig stærkest spor i sommer" (A. Sørensen). Fra Jylland: „Billedet noget uklart, der er steder med kraftige angreb og steder med meget lidt angreb. Som helhed ikke værre eller bedre end normalt" (H. Chr. Madsen).

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). Alle de 14 indkomne beretninger nævner overfladegnav på æblerne, men skaden er af meget varierende omfang og oftest mindre end i 1950. Fra Nordsjælland skrives: „Angrebene styrke opdages i regelen først efter, at frugten har stået en tid på lageret" (C. T. L. Worm). Fra Holbæk: „Angreb almindelige, men ikke så omfattende og ondartede som i fjor, hvor den vel var årets vigtigste skadedyr i frugthaverne" (Henrik Nielsen). Fra Blangstedgaard: Ikke af særlig betydning i år" (A. Sørensen). Fra Svendborg: „Findes overalt. Ikke værre end før, men betyder dog stadig meget, navnlig i enkelte plantager, hvor de har „sat sig fast"" (Sture Cederberg). Fra Sydøstjylland: „Angrebene har ikke nær så alvorlig karakter som i fjor" (A. Pallesen). Fra Kolding: „Betydelig mindre gnav på frugterne i år i forhold til de to foregående år" (E. Lind). Fra Viborg: „Knopviklergnav på frugterne er yderst almindeligt og skæmmen megen ellers pæn frugt. De er åbenbart ikke så lette at få bugt med" (E. Agger).

Smuglelarver (*Agrotis pronuba*). Se side 132.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Angrebene er nu i det store og hele overstået for i år, men selv i den sidste tid har man hist og her bemærket talrige mider på bladene. Fra Holbæk skrives: „Tilsyneladende har angreb i sommer været små og underordnede, men des mere forbavsende er det at se den store mængde vinteræg på træerne nu" (Henrik Nielsen). Fra Sorø: „Mærkeligt, men spind findes i mange plantager trods det ugunstige vejr og mange gange sprøjtning. I en plantage på ca. 15 tdr. land, der er meget veldreven, findes spind over hele arealet. Mange

æg. Der er sprøjtet ca. 10 gange i sommer" (E. Christensen). Fra Blangstedgaard: „Med enkelte undtagelser har der ikke været noget angreb på løvet i sommer, men der kan alligevel på nuværende tidspunkt konstateres ret mange vinteræg adskillige steder" (A. Sørensen). Fra Svendborg Amt: „Har bredt sig i det gode vejr, men betyder dog ikke meget på dette sene tidspunkt" (Sture Cederberg). Fra Esbjerg-Vardeegnen: „Enkelte stærke angreb på modtagelige sorter, Rød Ananas, Pederstrup m.v. Levende mider set på bladene indtil de sidste dage" (M. Sørensen). Fra Viborg: „Fik hen på efteråret en opblussen, som vist nu er gået i stå. Vinteræg er tilsyneladende ikke lagt i større mængde" (E. Agger).

KØKKENURTER.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

PRYDPLANTER.

Grenlus (*Lachniella* el. *Cinara sp.*). Fra to lokaliteter indsendtes grene af Thuja med talrige store bladlus hørende til ovennævnte slægt. Arten er endnu ikke sikkert bestemt. Der fandtes vingede hanner, men flertallet af lusene var vingeløse æglæggende hunner. Vinteræg var aflagt rækkevis på de grønne skuddele.

Kommaskjoldlus (*Lepidosaphes ulmi*). På en kirkegård i Københavns Omegn fandtes stærke angreb på buxbom.

DIVERSE SKADEDYR.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Kun fra Kollund meldes om et stærkt angreb i en græsmark og en roemark (N. A. Drevsen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Fra enkelte egne af landet er indløbet meddelelser om alvorligere angreb af disse larver. Som helhed taget er skaderne dog ikke så omfattende. Fra Brønderslev skrives: „I en gulerodsmark efter ompløjet græsmark var høsten totalt ødelagt af smælderlarver" (H. Olesen). Fra Fossevængen ved Tylstrup: „Af kartofler er navnlig Bintje angrebet på højmosen, hvor de øvrige kartoffelsorter er af fodertypen. Kålroer angrebet af kålfluelarver er ofte tillige ret stærkt angrebet af smælderlarver" (B. Vendelboe). Fra Brande-Thyregod: „Angrebne kartoffelknolde er usædvanlig hyppigt forekommende i år — undertiden også, omend i svagere grad, hvor der ikke har været græsleje i en årrække" (P. Trosborg). Arne Anthonsen skriver fra Vejle Vesteregne, at en del kartoffelpartier er ødelagte, og at det er ligesom om, at det er de samme ejendomme, der år

efter år har de alvorlige angreb. Fra Nordsjælland berettes: „Smælderlarver findes overalt, men jeg har indtryk af, at de optræder meget fåtalligt i forhold til tidligere, så „ødelagte“ marker af den grund har jeg ikke set“ (H. E. Jensen). På Bornholm blev enkelte vintersædsmarker efter langvarigt græsleje udtyndet en del af smælderlarver (A. Juel-Nielsen).

Smutuglelarver (*Agrotis pronuba*). Se side 132.

PROSPER BOVIEN og OLE WAGN.

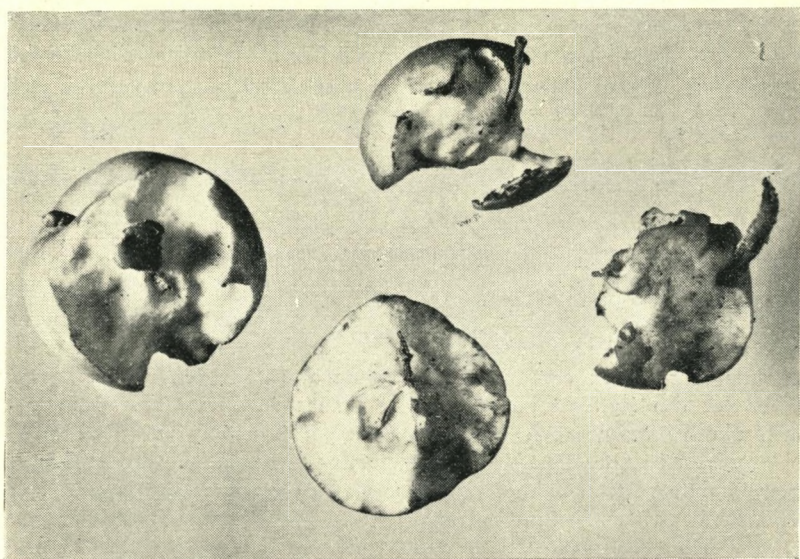
GLOEOSPORIUMRÅD PÅ BLOMME

Gloeosporiumråd på blomme. I oversigt over plantesygdomme for september 1951 fandtes en meddelelse om, at svampen *Gloeosporium fructigenum* er fundet på blomme af sorten Jefferson i Lyngby. Senere er den iagttaget på blomme af samme sort fra Greveegnen. Med en renkultur af svampen blev der foretaget infektionsforsøg på modne æbler af sorten Graasten. Ved en temperatur af ca. 20° C var der 10 dage efter infektionsdatoen dannet rådpletter med en diameter af 2½ cm. I pletterne fandtes svampens knopcellelejer i stort antal. Efter podning af svampen på umodne æbler af sorten Cox's Orange var der endnu efter 20 dages forløb ikke fremkaldt rådpletter.

GUDRUN JOHANSEN.

SMUTUGLEN (*AGROTIS PRONUBA*) SOM SKADEDYR I FRUGTPLANTAGER.

II.

Smutuglelarvernes gnav på nedfaldne æbler.

Windfallen apples attacked by the larvae of *Agrotis pronuba*.

I sidste månedsberetning omtaltes angreb af denne larve på nedfalden og nedplukket frugt. For at få et overblik over angrebenes udbredelse udsendtes sedler med forespørgsel om dette dyr sammen med de sædvanlige indberetningssedler til medarbejderne. Der indkom 7 beretninger, og heraf fremgik det, at 5 indberettere havde set angreb af den beskrevne art. H. Chr. Madsen skriver: „I en frugtplantage nær Kolding bemærkede jeg forleden et stort angreb, hvor dækkulturen var totalt raseret, ligesom de enkelte nedfaldne æbler var stærkt begnavet. Der har i den plantage aldrig været halm-dækket. Selv om der var nogenlunde skygge under træerne, var der ingen larver at finde over jorden — derimod mange i ca. 1—2 cm's dybde.“ Ved Gram blev der i begyndelsen af måneden bemærket gnav på nedplukket frugt i kasser i det frie (Wisti Raee). Ved Viborg er de ikke set (E. Agger). Mellem Næstved og Skælskør er iagttaget et ret kraftigt angreb i en enkelt plantage, men kun på nedfalden og lavthængende frugt (E. Christensen). Desuden er skade set i en plantage på Stigsnæs ved Skælskør (A. Sørensen, Blangstedgaard). Fra Holbækegnen omtales et andet større angreb foruden

Smutuglelarvernes gnav på nedfaldne pærer.

Windfallen pears attacked by the larvae of *Agrotis pronuba*.

det i sidste månedsoversigt beskrevne; det gik her især ud over nedfaldne pærer, efter at dækafrøden var raseret (Henrik Nielsen). Ud over disse månedsindberetninger modtog vi en af de sidste dage af måneden en meddelelse fra Vejleegnen om angreb i æbler på lager.

Der er utvivlsomt forekommet en del angreb af mindre betydning i de egne, hvorfra de stærke angreb er rapporteret. Hvad angår larvernes optræden i Vestsjælland er vi til eksempel vidende om, at der i hvert tilfælde har været 3—4 små angreb foruden de allerede meddelte.

Af det tidligere og det her meddelte fremgår, at angrebene var ret

Pæregren med blade gnavet af smutuglelarver. Det afribbede parti har ligget på jorden.

Pear-leaves attacked by the larvae of *Agrotis pronuba*. The damaged part has touched the ground.

lokale foreteelser, og at de var begrænsede til landets „centrale“ dele, d. v. s. det østligste Jylland fra Odderegnen til Haderslev, Nordfyn og Vest- og Sydvestsjælland.

OLE WAGN.